

ЕЗИКОВА ПОЛИТИКА

Като част от усилията си да насърчава мобилността и межкултурното разбирателство Европейският съюз (ЕС) определя изучаването на езици като важен приоритет и финансира многобройни програми и проекти в тази област. ЕС разбира многоезичието като важен елемент от европейската конкурентоспособност. Затова към целите на езиковата политика на ЕС спада и целта всеки европейски гражданин да владее, освен майчиния си език, и два други езика.

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Езиковото многообразие в Европа е неоспорим факт. Езиците са неделима част от европейската идентичност и са най-прекия израз на културата. В ЕС, основан на принципа „единство в многообразието“, способността да се общува на няколко езика е особено ценна за физическите лица, организациите и дружествата. Езиците са от основно значение също така и за зачитането на културното и езиковото многообразие в ЕС.

Зачитането на езиковото многообразие е основна ценност на Европейския съюз, също както и уважението към личността и отвореността към други култури. Това е включено в преамбюла на Договора за Европейския съюз, в който се говори за вдъхновение „от културното, религиозното и хуманистичното наследство на Европа“ и „привързаност към принципите на свободата, демокрацията и зачитането на правата на човека“. В член 2 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) се отделя голямо внимание на зачитането на правата на човека и борбата с дискриминацията, а в член 3 се посочва, че ЕС „зачита богатството на своето културно и езиково многообразие“. В член 165, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се подчертава, че „действията на Съюза целят развиване на европейското измерение в образованието, особено чрез обучение и разпространение на езиците на държавите членки“, при пълно зачитане на културното и езиковото многообразие (член 165, параграф 1 от ДФЕС).

Хартата на основните права на ЕС, приета през 2000 г. и направена правно обвързваща с Договора от Лисабон, забранява дискриминацията въз основа на езика (член 21) и задължава Съюза да зачита езиковото многообразие (член 22).

Първият регламент, датиращ от 1958 г., за определяне на езиковия режим на бившата Европейска икономическа общност^[1] е изменен вследствие на присъединяването на различни държави към ЕС и определя официалните езици на ЕС^[2] заедно с член 55, параграф 1 от ДЕС. Всеки гражданин на Съюза има право „[да] се обръща писмено към всяка от институциите или органите на ЕС на един от посочените езици и да получава писмен отговор на същия език.“ (член 24 от ДФЕС).

ЦЕЛИ

Езиковата политика на ЕС се основава на зачитането на езиковото многообразие във всички държави членки и на създаването на межкултурен диалог в целия ЕС. За да бъде прилагано взаимното зачитане на практика, ЕС насърчава преподаването и изучаването на чужди езици и мобилността на всички граждани чрез специални програми за образование и професионално обучение. Чуждоезиковите познания се считат за основна компетентност, която всички граждани на ЕС следва да придобият, за да увеличат своите шансове за образование и заетост. ЕС също така работи заедно с държавите членки за защита на малцинствата въз основа на Европейската харта на Съвета на Европа за регионалните или малцинствените езици.

В своя принос към социалната среща на високо равнище, която се проведе на 17 ноември 2017 г. в Гьотеборг, Комисията изложи идеята за „европейско пространство за образование“, в което до 2025 г. „влaдeенeтo нa двa други eзикa освeн мaйчиния щe сe e прeвърнaлo в пpaвилo“ (COM(2017)0673). В същия дух на 22 май 2019 г. Съветът прие препоръка относно всеобхватен подход към преподаването и изучаването на езици (COM(2018)0272). В своята препоръка Съветът приканва държавите членки да стимулират изучаването на езици до края на задължителното образование, за да се гарантира, че повече учители по езици имат възможност да учат в чужбина и да насърчават иновативни методи на преподаване с помощта на инструменти като платформата [School Education Gateway](#) и платформата [eTwinning](#).

ПОСТИЖЕНИЯ

A. Разработване на политики и подкрепа за научните изследвания в областта на езиците

1. Сравнимост на данните относно езиковата компетентност

През 2005 г. Комисията публикува съобщение до Европейския парламент и до Съвета относно Европейския показател за езикова компетентност ([COM\(2005\) 0356](#)), който е инструмент за измерване на общата езикова компетентност във всички държави членки. Европейският съюз също така

---

[1]ОВ L 17, 6.10.1958 г., стр. 385

[2]Двадесет и четирите официални езика на ЕС са: английски, български, гръцки, датски, естонски, ирландски, испански, италиански, латвийски, литовски, малтийски, немски, нидерландски, полски, португалски, румънски, словашки, словенски, унгарски, фински, френски, хърватски, чешки и шведски.

насърчава използването на [Общата европейска референтна рамка за езиците: учене, преподаване, оценяване](#). Този инструмент е създаден, „за да се осигури прозрачна, съгласувана и всеобхватна основа за разработване на езикови програми и насоки за учебни програми, за изготвяне на педагогически и учебни материали и за оценка на владеенето на чужди езици“^[3]. Той вече се използва широко в Европа и на други континенти.

2. Европейски център за съвременни езици (ECML) и Център „Меркатор“

ЕС работи в тясно сътрудничество с два центъра за езикови изследвания, [Европейския център за съвременни езици на Съвета на Европа \(ECML\)](#) и [Европейския изследователски център за многоезичието и изучаването на езици \(Меркатор\)](#). ECML насърчава високите постижения и иновациите в областта на преподаването на чужди езици и помага на европейците да учат езици по-ефективно. Неговата основна цел е подпомагането на държавите членки при осъществяването на ефективни политики за преподаване на езици чрез поставяне на акцент върху преподаването и изучаването на езици, насърчаване на диалога и обмена на добри практики и подкрепа за изследователски проекти и мрежи, свързани с програмата. Меркатор работи по „придобиване и описване, изследване и проучване, разпространение и прилагане на знания в областта на изучаването на езици в училище, у дома и чрез участие в културни дейности и събития; неговата дейност е съсредоточена предимно върху регионалните и малцинствените езици в Европа“^[4].

3. Европейска магистърска степен по писмен превод

[Европейската магистърска степен по писмен превод \(EMT\)](#) е знак за качество за университетски програми по писмен превод, които отговарят на определените професионални стандарти и на нуждите на пазара. Основната цел на EMT е да се подобри качеството на обучението на преводачите и да се привличат високо квалифицирани хора да упражняват професията преводач в ЕС. EMT цели да бъде подобрен статутът на професията писмен преводач в ЕС.

Б. Програми за действие

1. Програма „Еразъм +“

[„Еразъм+“](#) е новата програма на ЕС за образование, обучение, младеж и спорт за периода 2014—2020 г. Насърчаването на езиковото обучение и езиковото многообразие е една от специфичните цели на програмата. В [ръководството за програмата „Еразъм +“ за 2019 г.](#) се посочва, че „предвидените възможности за предоставяне на езикова подкрепа имат за цел повишаване на ефективността и ефикасността на дейностите за мобилност, както и ефективността на ученето, с което ще допринесат за постигането на специфичната цел на програмата“ (стр. 10). [Онлайн езиковата подготовка по програма „Еразъм+“](#) се предлага за участници в дейности по мобилност, за да им се помогне при изучаването на езика на приемащата държава. „Еразъм +“ насърчава също така сътрудничество с оглед на иновации и обмен на добри практики чрез

[3]<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>

[4]<https://www.mercator-research.eu/en/about/about-mercator-research-centre/>

партньорства в областта на преподаването и изучаването на езици. Програмата „Еразъм +“ финансира и редица проекти всяка година за подпомагане на преподаването и изучаването на жестомимичен език и за поощряване на осведомеността за езиковото многообразие и защитата на малцинствените езици.

На 28 март 2019 г. Парламентът прие законодателна резолюция относно предложението за следваща програма (2021—2027 г.)^[5]. След срещата на високо равнище в Гьотеборг през 2017 г. предложението има за цел да се подобри изучаването на езици, по-специално чрез разширяване на използването на онлайн инструменти. По линия на ключово действие 1 то ще подкрепя „възможности за изучаване на езици, включително възможностите, които подкрепят дейностите за мобилност“.

2. Програма „Творческа Европа“

В рамките на програмата „Творческа Европа“ се предоставя подкрепа за преводи на книги и ръкописи в рамките на [подпрограмата „Култура“](#).

3. Европейски ден на езиците

Вдъхновени от големия успех на Европейската година на езиците (през 2001 г.), ЕС и Съветът на Европа решиха на 26 септември всяка година да се отбелязва [Европейският ден на езиците](#) с разнообразни мероприятия, свързани с изучаването на езици в целия ЕС. Това действие цели да изгражда у гражданите съзнание за множеството езици, които се говорят в Европа, и да ги стимулира да изучават езици.

4. Европейски езиков знак

[Европейският езиков знак](#) е награда на Комисията, насочена към насърчаване на нови инициативи за преподаване и изучаване на езици, за да бъдат отличавани нови методи за преподаване на езици и за повишаване на осведомеността за регионалните и малцинствените езици. Наградата се дава за проекти от участващите държави: за най-новаторския проект за изучаване на езици, за лицето, което е отбелязало най-голям напредък в изучаването на чужди езици, и за най-добрия преподавател по езици.

5. Конкурс за млади преводачи „Juvenes Translatores“

Всяка година Комисията присъжда наградата за млади преводачи [„Juvenes Translatores“](#) за най-добър превод, извършен от 17-годишен ученик във всяка държава членка. Учениците могат да избират да извършват писмен превод от и на всички официални езици на Европейския съюз.

РОЛЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

А. Езиково многообразие

На първо място трябва да се отбележи, че Европейският парламент прие цялостна политика на многоезичие в стратегията си за комуникация, което

---

[5] [Приети текстове, P8_TA\(2019\)0323](#)

означава, че всички езици на ЕС са еднакво важни. Всички парламентарни документи се превеждат на всички официални езици на ЕС и всеки член на Европейския парламент има правото да говори на избрания от него официален език на ЕС.

В своята резолюция от 24 март 2009 г. относно многоезичието: преимущество за Европа и обща отговорност^[6] Парламентът потвърди своята подкрепа за политиките на ЕС в областта на многоезичието и призова Комисията да разработи мерки за насърчаване на езиковото многообразие.

На 11 септември Парламентът прие резолюция относно езиковото равенство в ерата на цифровите технологии^[7], основаваща се на [проучване](#) със същото заглавие, изготвено по искане на Комитета на ЕП за оценка на научно-технологичните възможности. В тази резолюция Парламентът призова Комисията да извърши оценка на най-подходящите средства за гарантиране на езиковото равенство в ерата на цифровите технологии и да разработи силна и координирана стратегия за цифров единен пазар.

Всяка година от 2007 г. насам Европейският парламент присъжда [филмовата награда „ЛУКС“](#). Наградата включва субтитрирането на филмите финалисти на 24-те официални езика на Европейския съюз.

На 28 март 2019 г. Парламентът прие законодателна резолюция относно предложение за създаване на програма „Творческа Европа“ (2021—2027 г.)^[8]. В съответния член, посветен на целите на програмата, той подчерта, че трябва да се вземат предвид „особеностите на различните държави, включително държави или региони с особено географско или езиково положение“. Парламентът добави и специална разпоредба в подкрепа на субтитрирането, дублирането и аудиоописанието на европейското аудиовизуално съдържание, за да се насърчат „международните продажби и разпространение на ненационални европейски произведения в рамките на всички платформи за разпространение“.

Б. Подкрепа за малцинствените езици

На 23 ноември 2016 г. Европейският парламент прие резолюция относно езици на знаците и професионалните преводачи на езици на знаците^[9]. Целта беше да се подчертае, че гражданите, лишени от слух, лишени от слух и зрение или с увреден слух, трябва да имат достъп до същата информация и комуникация като другите си съграждани под формата на устен превод на езика на знаците, субтитриране, преобразуване на говор в текст и/или алтернативни форми на комуникация, включително устни преводачи. В резолюцията същото така се отчита фактът, че институциите на ЕС вече осигуряват достъпността на обществени мероприятия и заседания на комисиите.

През 2013 г. Европейският парламент прие резолюция относно застрашените от изчезване европейски езици и езиковото многообразие в Европейския съюз^[10],

---

[6] [ОВ С 117Е, 6.5.2010 г., стр. 59](#)

[7] [Приети текстове, P8_TA\(2018\)0332](#)

[8] [Приети текстове, P8_TA\(2019\)0323](#)

[9] [ОВ С 224, 27.6.2018 г., стр. 68](#)

[10] [ОВ С 93, 9.3.2016 г., стр. 52](#)

в която призовава държавите членки да отделят по-голямо внимание на застрашените от изчезване европейски езици и да се ангажират с опазването и насърчаването на многообразието на езиковото и културното наследство на Съюза.

На 7 февруари 2018 г. Европейският парламент одобри резолюция относно защитата и недискриминацията на малцинствата в държавите – членки на ЕС^[11]. Тази резолюция насърчава държавите членки да гарантират правото да се използва малцинствен език и да защитават езиковото многообразие в рамките на Съюза. Тя се застъпва за спазване на езиковите права в общностите, в които има повече от един официален език, и призовава Комисията да засили насърчаването на преподаването и използването на регионалните и малцинствените езици.

Pierre Hériard
12/2019

---

[11] [ОВ С 463, 21.12.2018 г., стр. 21](#)

